

provincie **HOLLAND**
ZUID

Aan Provinciale Staten

GS brief aan Provinciale Staten

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
Zie verzenddatum rechtsonder

Ons kenmerk
PZH-2020-757978429
DOS-2020-0008102

Bijlagen
2

Onderwerp

Vaststelling Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2021,
monitor erfgoedlijnen 2017-2019 en verkenning
inclusieve erfgoedlijnen

Geachte Statenleden,

Met deze brief informeren wij u over ons besluit van 8 december 2020 om het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2021 vast te stellen. In het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2021 (bijlage 1) staan alle projecten waarvoor subsidie kan worden aangevraagd in het kader van de Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland 2020.

Daarnaast informeren wij u met deze brief over de Monitor erfgoedlijnen 2017-2019 (bijlage 2) en over de voortgang van de verkenning naar de inclusiviteit van de erfgoedlijnen.

Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2021

Vanaf 2012 werkt de provincie Zuid-Holland aan het ontwikkelen en beleefbaar maken van zeven erfgoedlijnen. Het ontwikkelen van erfgoedlijnen kan de provincie niet alleen. Daar zijn zo'n 300 externe partners bij betrokken, georganiseerd in zogenaamde erfgoedtafels. Jaarlijks geven de erfgoedtafels ons een zwaarwegend advies over de uitvoeringsprojecten die bijdragen aan het behalen van de ambities voor hun erfgoedlijn. Dit advies verwerken wij in het Maatregelenpakket erfgoedlijnen. Ook dit jaar hebben wij de adviezen van de erfgoedtafels ontvangen. Dit heeft geleid tot een mooi pakket met maatregelen voor 2021 die ons erfgoed beter bekend, zichtbaar en toegankelijk maken.

De adviezen van de erfgoedtafels worden opgesteld aan de hand van de ambities die de erfgoedtafels voor hun erfgoedlijn hebben opgesteld en een daarmee samenhangend afwegingskader. Ondanks de beperkingen om fysiek te overleggen en te brainstormen, is het de erfgoedtafels gelukt om tot een gezamenlijk advies te komen. Bovendien is het de erfgoedtafels gelukt om veel cofinanciering te realiseren, zowel geldelijk als in de vorm van de inzet van vrijwilligers. We zien wel dat de gevraagde subsidie lager is dan we gewend zijn.

In het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2021 zijn 68 projecten opgenomen voor een totaal subsidiebedrag van € 3.127.749. Hier staat een geldelijke cofinanciering door derden tegenover van € 5.407.599 en € 1.047.370 in de vorm van de inzet van vrijwilligers (inzet uren vrijwilligers x € 35).

De verdeling hiervan over de 7 erfgoedlijnen is als volgt:

Erfgoedlijn	Bijdrage provincie (budget erfgoedlijnen)	Cofinanciering derden	Cofinanciering in de vorm van inzet vrijwilligers (€ 35 p/uur)
Atlantikwall	€ 304.800	€ 290.425	€ 532.910
Goeree Overflakkee	€ 508.498	€ 1.214.736	€ 41.825
Landgoederenzone*	€ 1.097.355	€ 975.662	€ 55.510
Limes	€ 303.740	€ 568.225	€ 74.650
Oude Hollandse Waterlinie	€ 362.356	€ 896.814	PM
Trekvaarten	€ 281.000	€ 813.700	€ 225.575
Waterdriehoek	€ 270.000	€ 648.037	€ 116.900
Totaal	€ 3.127.749	€ 5.407.599	€ 1.047.370

* De erfgoedlijn Landgoederenzone kenmerkt zich door een grote opgave op het gebied van restauratie van rijksmonumentale landhuizen, bijgebouwen en parken. De bijdrage voor deze erfgoedlijn is daarom beduidend hoger dan voor de andere erfgoedlijnen.

Monitor erfgoedlijnen voortgangsmeting 2017-2019

Iedere twee jaar wordt de monitor erfgoedlijnen uitgevoerd om zo te kunnen beoordelen of de erfgoedlijnen goed op weg zijn en welke leerpunten er zijn voor de uitvoering. Met de monitor erfgoedlijnen wordt onderzocht in hoeverre de projecten zijn uitgevoerd, of de beoogde resultaten zijn behaald, of de doelen worden behaald en hoe de netwerkende werkwijze wordt gewaardeerd.

In 2015 is de eerste monitor erfgoedlijnen uitgevoerd door Tympaan (m.b.t. de periode 2013-2014). In 2017 heeft Tympaan de tweede monitor erfgoedlijnen over de periode 2015-2016 opgeleverd. Vanwege de collegewisseling en de daarmee gepaard gaande onzekerheid over de voortgang van erfgoedlijnen, heeft in 2019 geen monitor plaatsgevonden. In 2020 heeft Tympaan alsnog de derde monitor erfgoedlijnen uitgevoerd over de periode 2017-2019.

Uit de monitor blijkt dat de uitvoering van het erfgoedlijnenprogramma goed op koers ligt; van de 216 projecten is 69% afgerond. De andere projecten zijn grotendeels in uitvoering. De afgesproken prestaties worden veelal gehaald of in samenwerking met de erfgoedtafels en de provincie aangepast. De erfgoedtafels worden gemiddeld gewaardeerd met een 8-, waarbij wordt opgemerkt dat er steeds meer sprake is van samenwerking en netwerkvorming. Ook is er veel lof voor de rol van de provincie. Bovendien zijn de aanbevelingen van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit voor de kwaliteitsslag van de erfgoedlijnen actief opgepakt door de erfgoedtafels.

Aanbevelingen voor de komende periode hebben betrekking op het verbeteren van de eenheid in communicatie, het vergroten van de aandacht voor de immateriële kant van erfgoedlijnen, het actief betrekken van gemeenten bij de erfgoedtafels, het organiseren van een efficiënte

vergaderstructuur en het vasthouden van de aandacht voor het evalueren van de projecten. Tot slot wordt aanbevolen om aandacht te besteden aan de continuïteit van erfgoedlijnen.

Wij zijn ons bewust van het belang van de continuïteit van erfgoedlijnen. Wij constateren dat het erfgoedlijnenbeleid in de afgelopen jaren is ontwikkeld tot een structurele taak van de provincie. Tot nu toe worden erfgoedlijnen echter incidenteel gefinancierd. Het structureel maken van erfgoedlijnen, inclusief bijbehorende middelen, vergroot de bereidheid van onze externe partners om samen met ons te investeren in ons erfgoed en het laat zien dat wij zorgvuldig omgaan met de opgebouwde netwerken rondom de erfgoedlijnen. Zeker in deze tijd, waarin erfgoedinstellingen worden getroffen door de maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus, is het van belang om onze partners zekerheid en continuïteit te bieden. In het kader van de integrale afweging bij het traject Begroting in evenwicht (BIE; in de meerjarenbegroting 2021-2024), wordt daarom bezien of erfgoedlijnen structureel kunnen worden opgenomen in de begroting.

Verkenning inclusieve erfgoedlijnen

In de Statencommissie Bestuur Maatschappij en Middelen van 16 september 2020 heeft u gevraagd om “bij de verkenning naar de verdere ontwikkeling van de erfgoedlijnen serieus aandacht te besteden aan de meer pijnlijke onderdelen van onze geschiedenis en ook aan de goede onzichtbare invloeden”.

Naar aanleiding van uw vraag hebben wij aan Motivaction en Transcity gevraagd om een verkenning uit te voeren naar de inclusiviteit van de verhalen van de erfgoedlijnen. De volgende de twee onderzoeksvragen staan daarbij centraal:

- 1). Zijn de verhalen over de erfgoedlijnen historisch correct en volledig wat betreft inclusiviteit?
- 2). Worden de verhalen van de erfgoedlijnen als inclusief ervaren door de beoogde bevolkingsgroepen?

Bij de uitvoering van het onderzoek zijn diverse experts op het gebied van diversiteit, historici en deelnemers van de erfgoedtafels betrokken. De uitkomsten worden gespiegeld aan verschillende focusgroepen. Aanbevelingen uit de verkenning worden betrokken bij de verdere doorontwikkeling van de erfgoedlijnen. U wordt hierover geïnformeerd in het voorjaar van 2021.

Financiën en dekking

In 2021 is € 3,5 miljoen beschikbaar voor de erfgoedlijnen. Dit bedrag bestaat uit:

- € 2,35 miljoen incidentele middelen voor de erfgoedlijnen vanuit de middelen die beschikbaar zijn gesteld met het Coalitieakkoord 2019-2023 voor cultuur, erfgoed en toerisme.
- € 1,15 miljoen structurele middelen voor de restauratie van rijksmonumenten (zijnde 50% van de gedecentraliseerde middelen voor de restauratie van rijksmonumenten).

Het subsidieplafond 2021 is bij de begroting 2021 vastgesteld op € 3,4 miljoen. De resterende € 100.000 wordt ingezet voor opdrachten in het kader van de erfgoedlijnen, organisatie van erfgoedtafels, communicatie en beleidsondersteunend onderzoek.

De som van de projecten uit het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2021 betreft € 3.127.749

Dat betekent dat, voor het eerst sinds de start van de erfgoedlijnen, het subsidieplafond erfgoedlijnen 2021 niet volledig wordt benut. De onzekerheid als gevolg van het coronavirus heeft

invloed gehad op het aantal ingediende projecten. Zo is er nog geen goed zicht op uitvoering van publieksevenementen in 2021, waardoor een paar geplande projectvoorstellen zijn vervallen. In het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2021 is bovendien nog geen rekening is gehouden met de uitbreiding van de erfgoedlijn Goeree-Overflakkee.

Het resterende budget zal in 2021 alsnog worden ingezet voor de ontwikkeling van erfgoedlijnen, bijvoorbeeld voor projecten binnen het uitbreidingsgebied van de erfgoedlijn Goeree-Overflakkee, zoals Brielle en Hellevoetsluis. Bovendien willen we budget reserveren om te kunnen verkennen of de erfgoedlijn Waterdriehoek geografisch uitgebreid kan worden zodat een groter deel van het maritieme industriële erfgoed wordt gedekt binnen deze erfgoedlijn. Wij zullen u medio 2021 informeren over de besteding van de resterende middelen voor 2021.

Wij hopen u met deze brief een goed inzicht te hebben gegeven in de voortgang van de erfgoedlijnen. Wij kijken uit naar de verdere samenwerking met de zeven erfgoedtafels in de provincie Zuid-Holland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

drs. H.M.M. Koek

drs. J. Smit

Bijlagen:

- Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2021
- Monitor erfgoedlijnen voortgangsmeting 2017-2019